

Mozkové metastázy

O mozku

Mozek je pozoruhodný a složitý orgán, který váží přibližně 1,4 kg a řídí každou věc, kterou děláte. Umožňuje vám přemýšlet, učit se, vytvářet a cítit emoce, a stejně tak řídí každé mrknutí, dech nebo tlukot srdce. Většinu mozkové aktivity neovlivňujeme vědomě, ale ve všech okamžicích dne jsme závislí na její obrovské schopnosti udržet naše tělesné systémy v chodu. Trávíme jídlo, regulujeme tělesnou teplotu, dýcháme plicemi, aniž bychom o tom museli přemýšlet.

Když se v mozku něco pokazí, může se to projevit změnami v našem chování, pohybu nebo vidění, nebo dokonce v tom, jak nám chutná jídlo, a to podle toho, na kterém místě v mozku se problém vyskytl.

Primární rakovina

Nádor v části těla, kde rakovina začíná, se nazývá primární nádor nebo primární rakovina. Rakovina může postihnout jakoukoli část těla, včetně například jater, kůže, plic nebo mozku. V případě rakoviny plic se primární nádor nachází v plicích. S tím, jak se rakovina rozrůstá, může ovlivňovat okolní normální tkáň tím, že na ni tlačí, poškozuje ji nebo dokonce do ní přerůstá.

Metastázy

Někdy se rakovinné buňky odtrhnou od primární rakoviny a začnou se šířit jinde do těla a rakovina se může objevit na novém místě.

Rakovinné buňky cestují po těle krevním řečištěm nebo lymfatickým systémem. Když se rakovina šíří tímto způsobem, nový nádor se nazývá metastatický nebo sekundární nádor.

Mozkové metastázy jsou u rakoviny plic poněkud běžným jevem. Vyskytují se přibližně v 10 % případů u nemalobuněčného karcinomu plic (NSCLC) a až v 50 % případů u malobuněčného karcinomu plic (SCLC).

Mozkové metastázy nemusí ovlivňovat, jak se cítíte nebo co děláte, ale mohou způsobovat různé problémy, včetně:

- Bolesti hlavy
- Pocitu na zvracení nebo nevolnosti
- Letargie nebo silné únavy
- Potíží s pohybem některých částí těla nebo problémů s rovnováhou a koordinací
- Necitlivosti nebo ztráty normálního dotyku a smyslového vnímání
- Změny nálad a změny chování
- Záchvatů nebo křečí
- Zmatku
- Potíží se čtením nebo mluvením

Jak a kdy se tyto příznaky spolu s mozkovými metastázami vyvinou, závisí na velikosti metastáz a na tom, kde se v mozku nacházejí.

Jak lékaři hodnotí mozkové metastázy

Jakmile má lékař podezření, že se rakovina rozšířila do mozku (ať už trpíte příznaky nebo ne), může provést různé kontroly a testy, aby posoudil rozsah a možný dopad nádorů.

Tyto postupy mohou vašemu zdravotnickému týmu pomoci získat jasnější představu o tom, co se děje, a shromáždit více informací, které vám pomohou zamyslet se nad tím, jak chcete postupovat dál:

• **Podrobné neurologické vyšetření (testy nervového systému)**

Existují i další testy, které se používají ke kontrole vašeho nervového systému, a které hledají problémy, které by mohly souviset s tím, proč máte mozkový nádor. Tyto testy mohou zahrnovat kontrolu:

- síly rukou a končetin, rovnováhy a koordinace
- reflexů, například reflexu kolenního kloubu
- sluchu, zraku a citlivosti kůže
- paměti a mentální hbitosti (pomocí jednoduchých otázek nebo aritmetiky)

• **CT vyšetření (počítačová tomografie)**

CT skener používá rentgenové záření a počítač k vytváření detailních 3D snímků vnitřku vašeho těla. Snímání trvá 10 až 20 minut, i když celkové vyšetření může být delší. Za normálních okolností budete moci jít domů hned po skončení. To stejné platí pro možnost jíst, pít a pokračovat dále ve vašem dni.

• **MRI vyšetření (magnetická rezonance)**

Magnetická rezonance je typ vyšetření, který využívá silná magnetická pole a rádiové vlny k vytváření detailních 3D snímků vnitřku vašeho těla.

MR vyšetření jsou momentálně nejlepším způsobem, jak identifikovat a posoudit mozkové metastázy. Můžete vám být podána injekce s kontrastním barvivem, zvaným gadolinium, které slouží k pořízování jasnějších snímků během snímání.

MR skener je krátký válec, otevřený na obou koncích. Budete ležet na motorizovaném lůžku, které se bude uvnitř skeneru posouvat. Skener je poměrně úzký a vyšetření může být nepříjemné pro osoby, které trpí klaustrofobií. Tým provádějící MR vyšetření vám může vše vysvětlit a pomoci, pokud je to váš problém.

Když skener pracuje, vydává hlasitý klepot. Dostanete proto buď špunty do uší nebo sluchátka, abyste mohli během snímání poslouchat hudbu. Snímání může trvat až jednu hodinu, ale obvykle je mnohem kratší.

Pokud máte kardiostimulátor, obvykle to znamená, že MR vyšetření nemůžete podstoupit. Avšak pokud máte v těle nějakou kovovou část, nemusí to vždy

znamenat, že nemůžete MR vyšetření podstoupit. Musíte ale radiografa upozornit, pokud máte v těle například kovovou destičku, umělý kloub nebo kochleární implantát.

Celkově je snímání bezpečné a většina lidí jej může podstoupit.

• **Biopsie (vzorek tkáně)**

Někdy bývá z předchozích testů zjevné, zda jsou přítomny mozkové metastázy. Někdy jsou ale pochybnosti o povaze neobvyklých, pozorovaných jevů. Tehdy může být navržena biopsie neboli odběr tkáně. Takový postup je vždy ze strany onkologického týmu s vámi pečlivě projednán. Zdravotničtí pracovníci vám vysvětlí, proč je to potřebné, jak to bude provedeno ve vašem případě a jak dlouho budete muset zůstat v nemocnici.

Vzorek je následně odeslán patologovi nemocnice, který jej pečlivě prozkoumá, aby zjistil, jaký typ rakoviny máte. Vzorek může ukázat, zda se jedná o primární rakovinu mozku, která se vyvinula v mozkových buňkách.

Může také ukázat, že nádor je ve skutečnosti sekundární rakovinou, která se vyvinula z primární rakoviny jinde v těle. Nádor může být tvořen rakovinnými buňkami, které se rozšířily (metastázovaly) například z rakoviny plic. Výsledky mohou být k dispozici během několika dní nebo to může trvat o něco déle. Lékařský tým vám řekne, kdy je můžete očekávat.

Vědět, o jaký typ rakoviny se jedná, znamená zajistit, že dostanete to nejlepší ošetření.

Další kroky – Rozhodnutí, co je pro vás to pravé

Pokud máte metastázy v mozku znamená to, že se vaše primární rakovina plic se rozšířila ze svého původního místa. Existuje řada možností, jak pomoci lidem s mozkovými metastázami:

- Obvykle je normální část mozku v okolí nádoru ucpaná vodou nebo oteklá. Tomu se říká edém. Ten zhoršuje účinek samotného nádoru. V tomto případě lékaři obvykle doporučují užívání steroidních tablet ke snížení otoku. Příznaky mají tendenci se poměrně rychle zlepšit.

- Odstranění nádoru je nejúčinnější, když je vidět pouze jeden nádor a když se nádory v jiných částech těla se zdají být pod kontrolou.

- Ke zmenšení nádoru a zabránění dalšímu růstu lze použít radioterapii a chemoterapii.

Váš tým bude pracovat na tom, aby vám poskytl tu nejlepší možnou péči.

Období plné emocí

Může to být emocionální období. Zjištění nádoru v mozku, ať už jednoho nebo několika, je vždy nejvíce znepokojující zprávou. Vždy budete mít nějaký čas na to, abyste se rozhodli, jaká léčba je pro vás ta správná, ať už sami nebo s podporou vaší rodiny nebo jiných blízkých osob.

Tým pro léčbu rakoviny plic bude s vámi tvrdě pracovat na zvládnutí jakýchkoli příznaků, které jsou znepokojující, s ohledem na další aspekty vaší léčby. Tým s vámi bude spolupracovat, aby vám poskytl veškerou podporu, kterou potřebujete, a pomohl vám rozhodnout se o výběru léčby a péče na základě toho, co je pro vás nejdůležitější.

Je to vhodná doba (pokud jste to ještě neudělali), vytvořit si písemný plán vaší budoucí péče tak, aby to, co se s vámi a vám děje, bylo přesně to, co chcete.

Péče ke konci života

Mnoho pacientů žijících s rakovinou se bojí příznaků, které nelze mít pod kontrolou, a bolesti ke konci života. Je pravda, že funkce mozku se mohou zhoršit, pokud nádory nereagují podle očekávání.

U mozkových nádorů jsou však bolesti a další příznaky obecně dobře kontrolovatelné, protože pomalu převládá ospalost.



GLOBAL LUNG CANCER
COALITION

Mozkové metastázy
© Global Lung Cancer Coalition
www.lungcancercoalition.org

Tato příbalová informace byla vypracována sekretariátem Global Lung Cancer Coalition (GLCC) a posouzena odborníky na rakovinu plic. Více informací o podpoře a informační službě dostupných ve vaší zemi najdete na www.lungcancercoalition.org Verze 1.0 – Červen 2024.